

F 122
s. 108

Academian Ratsi-Extri Selt

[Suits, G. ?]

[Soonekostelaste eesmärgest
kõrgharidusest]. Ettekanne? Käsi kirjas
ja masinakirjandus.

J. a.

H. l.

Sel puhul võib ~~arvestada~~ ette näha Soome rahvastiku lohenemist kaheks
rahvuseks : vähemuse ei saageks oma isamaad enam
samuti armastada ja ^{endist} ühisel pünneid edendada
nagu siamaani, mis kahjustaks Soome territoriaalset
koguühisust.

Sest mis aitaks see, kui rootslaste jaoks jätetakse küll
festad oma professorid Hebringi ülikoolis või Turu
akadeemia, aga rootsikeelne kõrgem haridus ühes
oma väljavahetega Soomeleks muutunud eraldumise
olukorras. Eraldumine oleks tingitud sellega, et
kahe kodumaal nede vahel enam poleks vastastiku-
set mõju. Rootslane, kes korralduslikult osaleb Soome keelt,
ennast õigustatuna kandideerima mõne ametikohale
sis ~~ka~~ võidaks ja alati võita : soomlane osaleb
Soome keelt veelgi paremini. Kuni Soomlastest kandidaat
muidu kaha saamiseks nõrgemaid väimeid ootaks,
võidaks teha piisavalt ^{kergeid} ametisse elistada kui
tähtsamat rootslast. ~~Rootslane~~ ametisse elistada Soome
rootsi rahvastiku piirkonnas ^{võib} haritud jõudude
põlvkumise juba minna nõudmise.

Aga sääraseid probleeme lahendamisel nagu
"kõiki soomlased" seda üritavad ei püüdnud ka
"välispoliitilisi" tagajärgi. See viiks Soome
väljalangemisele ja eraldumisele ~~Skandinaavia~~
läänepoolsete põhjamaade ringist. Et ~~Skandinaavia~~
aastade vältel arvamuse Skandinaavia
tähtsusega jätgid ülikvalifikatsioonide arengut
Soomes, seda tõendab muu seas riigisotsi,
taani, norra, islandi professorite ligutamine
aadress. Soome enese kodanikkunde
otstarvada on muidugi, kas nad Skandi-
naavia rahvaste poolehoidu ja sobilikku
koostööd hindavad või mitte.

Soome rootslase vastaste kirgede
ninge ~~skandinaavia~~ on ~~skandinaavia~~
selle laialdasema rahvusliku ühenduse
võimalusega rahvuslikest
misa tähtsuse suurepärane ja
konflikte üles püstitab. Soome
kirjanikud on Sillanpää on
keskandlikku julgustanud
oma maad äärmiste rahvuslaste
ülepingutused meelde tuleksid ~~idelloo-~~
mustada "haiglastes määratlemises"
"eluvõime mürgitamises".
Soome rootslased pole oma
vastupanus siiski veel loatust
kaotanud melte rahvusele.

And laadavad, et soomlaste rikkalik omakultuuris
areng ei tarvitse muutuda ~~suurte~~ kaasajadumaalaste
ja nende eluärguste rõhutamiseks.

Prigirvatsolasele paistab nagu majuska rahvusliku
vaenu ülespukkimisel Suomen kann ka mingi ajaloolise
vimm, mille juured ~~ingri~~ ulatuvad Rootsi valitsusvoimu
sajandisse. Kas pole ~~Rootsi~~ sajandeid kehtunud niisuguse
ühendum Rootsiiga soomlastele siiski rohkem kann toimud
kui kaksik toimud? "Tõsissoomlane" lasub meelalt
oma arvatavat ülealeksit läki naista eestlaste ja
lätlastega võrreldes. "Tõsissoomlane" ^{oma kuraasiga on} lasub meelalt
neist naaberrahvustest kaugele ette jõudnud.

Usune pigemini, et eestlased ~~on~~ loomupäraste
onnetega süngi mitte vähem pole varustatud kui
 nende põhjapoolsed hõimlased. Aga ^{saaksid}
võimupidamine (see kehtis ju suuelt osalt ka Rootsi-
ajal) kui Vene valitsus on ju ^{Rootsi}
asetanud palju chassadsamaisse oludesse.

ainelise ja vaimse kultuuri arengi ^{ajal} kui ^{Rootsi}
eestlaste ^{ajal} paremus, seda arusaamist väis ainult
eelarvuste sõgedus, tume tunda.

Tuleb kahjatoeda, ~~stabiilselt~~ noored soome jõud
sellest enesele küllalt selgelt ei suuda aru anda.
Sest praegusel ajal oleks Põhjamaade
demokraatiate nokkuhoidumine lõunus
ja idas vägevate vaenlaste vastu ~~vajalik~~
hõimupidamine tungivald tarvilik.

~~MB~~
v

Seniaes jõudude väistluse on näiteks
hõlumajanduse ja metsa-ajanduse
Aadusnond Helsingi ülikoolis juba
nüüd muutunud 100-protsendiliselt
soomekeelseks.

